

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Жоржета Назърска,

УниБИТ, София,

за дисертационния труд на **Гоар Хнканосян** на тема *Арменски културни огнища в България (1878-1944)*, с научен ръководител доц. д-р **Йорданка Бибина**, представен за присъждане на образователната и научна степен *доктор*

Със заповед № 75 РД-16/22.01.2018 г. на директора на ИБЦТ-БАН съм определена за член на Научно жури за обсъждане на дисертационния труд на Гоар Хнканосян, редовна докторантка в Секция *Културна история на балканските народи* при ИБЦТ-БАН, на тема *Арменски културни огнища в България (1878-1944)*, представен за присъждане на образователната и научна степен *доктор* в Професионално направление 2.2. *История и археология*, Докторска програма *Нова и най-нова обща история*. Предоставените ми документи относно процедурата показват, че при нея са спазени изискванията на Правилника за приложение на ЗРАСРБ.

1. Оценка на резултатите и приносите на кандидата

Миналото на етническите общности и в частност тяхната културна история не е ново изследователско поле в българската историография. През последните години то стана актуално с оглед либерализирането на обществото и поставянето на проблемите за човешките права; бързото възстановяване на културните институции и активизирането на вътрешния живот на етническите и етнорелигиозните общности у нас; прилагането на модерен методологически и методически инструментариум в хуманитарните и социалните науки. Проучването на арменската етнорелигиозна общност в България получи нова мотивация, като към традиционната проблематика се прибавиха деструктивните демографски процеси и унищожаването на част от арменското културното наследство.

Представеният дисертационен труд на Гоар Хнканосян с обем 270 компютърни страници и структуриран в Увод, три глави, Заключение, Библиография и Приложение се вписва естествено в това *изследователско поле*. Неговите цели и задачи очертават амбицията на авторката да продължи проучванията за формирането, трансформацията и културното присъствие на арменската етнорелигиозна общност, направени в предходните десетилетия (С. Овнанян, Е. Мицева, А. Гилигян, А. Данчева-Василева и др.). Дисертабилността на темата е безспорна, тъй като досегашните изследвания са фундаментални, но са дело предимно на етнологзи, археолози, краеведи, генеалози, музееведи и специалисти по културно наследство, по-малко на историци. Ценно е, че г-жа Хнканосян съчетава *перспективата* на културната история с тази на социалната история и културологията, изследвайки не само културните институции и процеси, но и културните елити и техните ярки представители. Намирам че, избраният от докторантката интердисциплинарен *подход* е сполучливо решение, което обогатява проучването, като го поставя в социокултурния контекст на Югоизточна Европа и конкретно на българското общество от XIX до средата на XX в. Добре е дефиниран хронологическият период, предмет на дисертацията – българската национална държава от основаването ѝ до Втората световна война е не само държава-приемник на арменците имигранти, но основно *социално поле* за тяхната интеграция, за икономическата, политическата и културната им дейност. Приемам за сполучлива структурата на труда, която следва проблемно-хронологичния принцип и очертава създаването на арменски културни центрове през вековете, тяхното функциониране и профилиране, както и резултатите от тяхната дейност.

От голямо значение за качеството на труда е владението на арменски език от авторката. Това ѝ позволява да използва в своя дисертационен труд немалко архивни и публикувани *източници на арменски език*, някои от които се въвеждат за *първи път в научно обращение* (документи от Националния архив на Армения, периодични издания от Конгрегация *Мхитарян*-Виена, ръкописи от частни архиви и лични библиотеки). Несъмнено те обогатяват фактологията и разширяват

представите за културните процеси и общувания, и то от гледната точка на самата общност. Изворовата база се допълва също така от интервюта, направени от авторката по време на теренната ѝ работа, данни от арменския периодичен печат, от справочни издания и колективни публикации през визирания период.

Изследването на Г. Хнканосян *доразвива* вече известна проблематика и обогатява съществуващата фактология – за арменските културни организации, за развитието на арменските училища, за приноса на арменската общност към българската култура. В дисертационният труд се забелязват редица *оригинални* научни и научно-приложни приноси във фактологически и концептуален план – реконструиране историята на някои слабо проучени арменски организации; библиометрия на арменоезичната книжнина; открояване на биографични и творчески факти за важни личности в изкуството и науката. *Приносен* характер има и Приложението, включващо портретни фотографии, факсимилета на архивни документи, на корици на книги и календари, на глави на вестници, на печати на институции и др., издирени основно при архивна работа.

Представеният *Автореферат* точно отразява основния текст и изводи на дисертацията; той е оформен според съществуващите стандарти.

Осемте публикации по темата на дисертацията обхващат същностни глави от труда и апробират около една трета от него. Нямам съвместни публикации с докторантката.

2. Критични оценки, забележки и препоръки

По време на вътрешното обсъждане отправих редица забележки към ръкописа, които докторантката е взела под внимание при окончателната редакция.

Като цяло, текстът би спечелил от повече аналитичност вместо дескриптивността си на места и от по-пълноценното използване на резултатите от предходни изследвания, отнасящи се до арменското образование, арменските дружества, арменските колонии, арменския печат и книжнина.

Заклучение

След направения преглед смятам, че дисертационният труд на Гоар Хнканосян отговаря със своята дисертабилност, обем и качество на изискванията на сега действащия ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение в БАН и на Правилника на НС на ИБЦТ-БАН.

В заключение декларирам **положителната** си оценка на представения дисертационен труд. Той съдържа безспорни, авторски приноси с научен и научно-приложен характер. Въз основа на изложеното препоръчвам на уважаемото Научно жури да **присъди** на Гоар Хнканосян образователната и научната степен „доктор“.

03.04.2018 г.

гр. София

Подпис: .....

(Жоржета Назърска)